

Honez gero, atzoko liberal «burges» handiak inbidiaz baka-
rrik gogora genitzake, beren errespetu kasi sakratuarekin giza
eskubideentzat. Liberal iluso batzu izan baziren ere, beti da
hobe iluso bat, hipokrita bat baino; nazi bat baino, alegia, de-
mokrata jantzita. Izan ere, ez al zen herriak «nahitakoa» eta
gutziz demokratikoa, Hitler-ek egiten zuena ere? ■ *G. Noss.*

Istripu nuklear larri bat eta ezker baten larritasunak

Oso sinplea. Istripu nuklear batek badirudi, Soviet Batasun-
ean eta edonon, istripu nuklear bat izan beharko lukeela.
Ondorio guztiekin. Segun bakoitzak zein jarrera daukan arazo
horretan.

Baina nolako penak eta eskrupuluak, ezkertiarren batzuren-
ak! Nolako «objektibitate» estrainoak informazioan, zalantza
disimulatuak, defentsa-intento kiribilduak, helburu eta helpide-
en kasuistikak, metafisikak; eta zein martxa zaila egunetik egu-
nerako informazioan egun horietako *Egin*-en... Hori apenas zen
borroka antinuklearretako egunkari hura.

Zer gertatzen zaio ezkerrari horrelakoetan?

Ezkerrarentzat, hala esan ohi da, jokoan dagoena, ereduak
omen dira, gizarte-ereduak, ez hango edo hemengo errealitateak
(horiek edonon historiko eta sozialki baldinpetuegiak izaki).
Baina ikusia dago, badagoela ezkerren bat, ereduak eta errealita-
teak ezin bereizi izaten dituen.

Manikeo ere inor ez omen gara, ordea. Baina bihotzean gau-
zak ez dira buruan bezain sinpleak izaten nonbait, ikusia dago,
batzurrentzat historia ez dela erlatiboa eta, beraz, eredu nahiz
errealitate bata (gurea) ez dela bestea baino hobe eta hobesga-
rria bakarrik, ezpada osoki eta guztiz perfektu-perfektua eta
bestea, osoki gaiztoa ez denean, interesik batere gabekoa ge-
hien-gehienez. Gure ereduan eta ametsetan ezerk ez bait dauka
gaizki egoterik, errealitatean ere denak ondo egon behar du; eta,
beraz, dena ondo dago; eta bestela mundua ulertezinezkoa da;
beraz, ez da.

Gero, demokratiko jartzen garen jai-egunetan, «bistan dago
edozein sistematan daudela gauza onak eta txarrak!», azpima-
rratuko dugu. Eta bistan dago, intolerante batzu ez gara.

Sozialista izateak, zergatik obligatu behar du inor Stalin defendatzera, edo Soviet Batasuneko programa nuklearra, edo is-tripua egon eta geroko hermetismoa? Nik esango nuke, ezker-rak daukana, nola-halako eredu bat izan ohi dela. Absolutue-tan ibili gabe. Eredu erlatibo bat, orain gauden tokitik hobeago batera joateko. Eredu hori, gainera, ezkertiarrek bere herriko eta bere garaiko baldintzetan, mugetan, posibilitateetan, bidera-tu nahi lukeela; bere inguruko jendearekin, bere eta inguruko bere jendearen mugapenekin. Beti esan da, ez dagoela Soviet Batasuneko errealtate soziala Txinara edo Kubara aldatzerik (hori dogmakeria omen litzateke), Frantziako demokrazi mo-dua Ertafrikara aldatzerik ez omen dagoen bezalaxe, etab. Gi-zarte bakoitzak bere errealizazioak asmatu egin behar dituela, bere ahalbideen arabera.

Eredu ona eta asmo onak izatea ez da aski, eta munduan beti ez dela zuzen asmatzen, denok dakigu, bulda santurik inork ez daukalako, beti ondo asmatu behar eta ahal izateko.

Guzti honek ez luke komentario bat mereziko, historia zaha-rreria ez balitz, zaharxeago gerenontzat behintzat. Stalinismoa-ren basakeria guztiak lehenengo itsu-itsuki defendatuz (isilduz, justifikatuz, «esplikatz») eta gero kondenatuz, edo kmer go-rien izugarrikeriei lehenengo oneritiz eta gero gaitzeritzi be-harrez, etab., autoritate moral eta sinesgarritasun guztia galtzen du azkenean ezkerrek.

Ezker europarraren aje partikular bezala, Merleau-Ponty-k aspaldi salatu zuen, ezkerren izenean egindako edozein kri-menen aurrean beti daukan ahulezia morala, inkapazitatea. Ko-mentario bat ezezik, zerbait gehiago mereziko bait luke. ■ *Joxe A. Otaegi.*

Eliza eta nazio katalana

Galiziako prentsak, Xosé Estévez-en hitzaldi baten berri ematen zuen joan den apirilean: Salbuespen-pare bat kenduta, Galiziak ez du izan, Euskadik edo Kataluniak izan duten gisako gotzain abertzalerik, eta apaizeria eta burgesia abertzale horren faltaz gertatu da, besteak beste, hain ahula nazionalismo gale-go, zioen irakasleak. Iruzkin historiko horrek azken hilabeteet-ako albiste bati buruz zertxobait esateko parada ematen digu.

Tradizio ezagun bati jarraikiz, berrikitan eman dute argitara Kataluniako gotzainek (86.02.05) beren «Kataluniaren erro